

**Ihminen on
Suomen tärkein
menestystekijä.**

Ihminen on Suomen tärkein menestystekijä

Tärkein.

Suomi on hyvä paikka yrittää ja tehdä työtä.
Mutta maailma juoksee kovaa ja siinä kilpailussa
meidän tulee pystyä vielä parempaan.

Suomessa jokaisen kuuluu tuntee olevansa arvokas.
Tarvitsemme kaikki suomalaiset mukaan rakentamaan
hyvinvointiyhteiskuntaa.

Sisältö

Saatteeksi

EK:n hallitusohjelmateesit pähkinäkuoressa

1. Millaisia osaajia Suomi tarvitsee?
2. Miten huolehditaan, että työ kannattaa aina?
3. Miten rakennamme parempaa maailmaa ja menestyvää Suomea?

Terveiset hallitusohjelmaneuvottelijoille

Liitteet

Saatteeksi

Suomalaista yhteiskuntaa on rakennettu sata vuotta yrittäjyydellä, työllä ja osaamisella. Kansakunta on noussut yhdessä vuosisadassa köyhyydestä menestyväksi hyvinvointiyhteiskunnaksi. Vuonna 2018 ilmestyneessä tutkimuksessa Suomi nimettiin maailman onnellisimmaksi maaksi. Perusasioden ollessa kunnossa on varmasti helpompaa kokea onnellisuutta. Elinkeinoelämä haluaa rakentaa jatkossakin sellaista Suomea, jossa jokaisella on mahdollisuus menestyä.

.....

Elämme suuren murroksen keskellä. Työn luonne muuttuu. Aika ja paikka menettävät merkitystään, elämää eletään ja työtä tehdään rajattomammin. Samalla puretaan sellaisia vanhoja sääntöjä, jotka hankaloittavat elämää, työtä ja tuotantoa.

Yhteistyö ja vapaakauppa ovat vastatuulella. Isot maat ja taloudet haluavat muuttaa sääntöjä edukseen. Suomen tulee jatkossakin toimia EU:ssa aktiivisesti edistämässä vapaakauppaa. Jatkuva kilpailu globaalissa maailmassa on kuitenkin tosiasia.

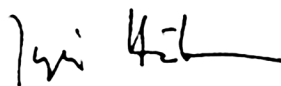
Tulevaisuuden työn Suomessa pitää olla sellaista, joka luo eniten uutta, jalostaa raaka-aineet pisimmälle ja tuottaa korkeimman arvon. Tällaista korkean lisäarvon työtä voi tehdä vain todellinen osaaja. Osaamispulaan tulee löytää ratkaisut, jotta onnistumme hyvään alkuun lähteneessä kasvukaudessa.

Uusimpien ennusteiden mukaan julkinen velkaantuminen päättyy ensi vaalikaudella. Pitkän aikavälin kestävyysvaje on silti merkittävä. Tarvitaan sekä fiksua maahanmuuttopolitiikkaa että lapsi- ja perheystävällisiä toimia, joilla tämä kehitys käännetään. Tehokkaimmat tavat kestävyysvajeen hoitoon ovat työllisyysasteen nousu ja julkisrahoitteisten palveluiden tuottavuuden parantaminen.

EK:n vaaliohjelmalla tavoitellaan työllisyyden huomattavaa paranemista ja siten liikkumavaraa julkiseen talouteen. Työllisyysastetavoitteeksi asetamme yli 75 % työllisyyden vuoteen 2023 mennessä. Paremman työllisyyden vaikutus julkiseen talouteen on noin kaksi miljardia euroa.

Seuraavan sadan vuoden tarinaa rakennetaan jo. Millaisen kertomuksen Suomi tarvitsee, jotta jokainen meistä voi sen puitteissa menestyä? Sillä muutos on jo tapahtunut ihmisen pään sisällä. Uuden ajan työelämässä, yhtenäisyyden murtuessa, ihminen kirjoittaa oman tarinansa. Tuetaan tätä mahdollisuutta.

Ihminen on Suomen tärkein menestystekijä.

Jyri Häkämies
Toimitusjohtaja
Elinkeinoelämän keskusliitto

EK:n hallitusohjelmateesit pähkinäkuoressa

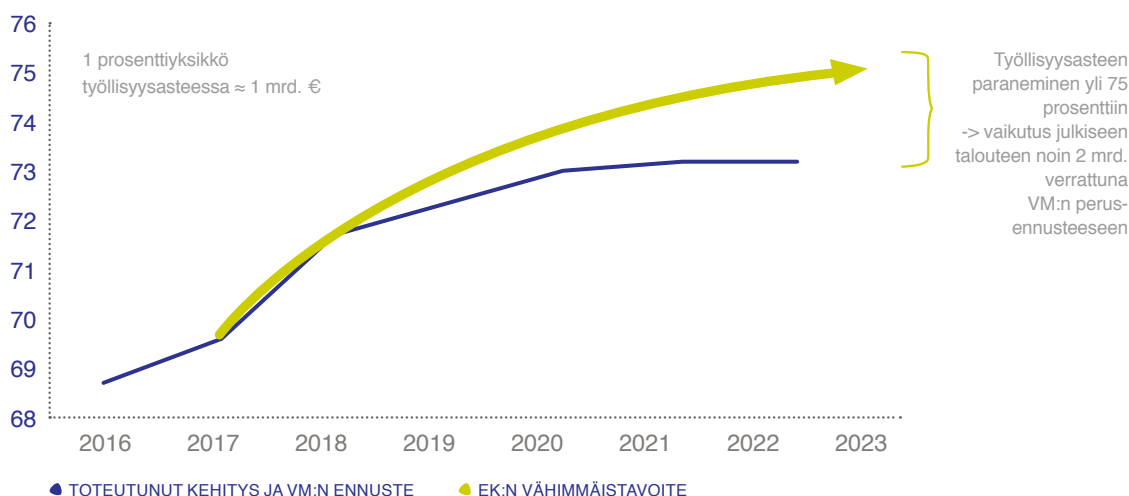
”Seuraavan hallituksen tärkein tavoite on työllisyysasteen nostaminen yli 75 prosenttiin. Kannustinloukkuja tulee madaltaa, työelämää palvelevaa koulutusta parantaa, työperäistä maahanmuuttoa tehostaa ja työmarkkinoiden joustavuutta lisätä. Vain siten turvaamme hyvinvointiyhteiskuntamme palvelut: terveyden, ikäihmisten hoivan ja koulutuksen.”

Panostetaan enemmän koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin, liikenneinfraan sekä syrjäytymisen ehkäisyyn.

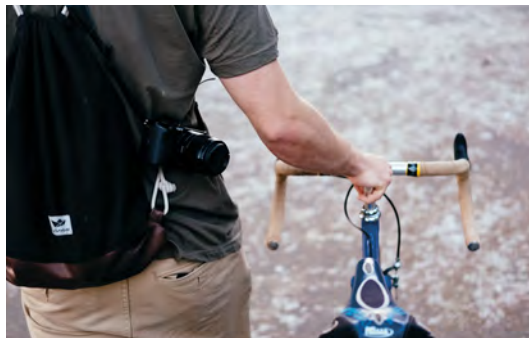
Hyvinvointi turvataan työllisyysasteen nousulla

Työllisyysasteen nostamisen on oltava tulevan hallituksen ykköstavoite. Riman on oltava riittävän korkealla. Kaikki päätöksiä on arvioitava työllisyysvaikutusten kautta.

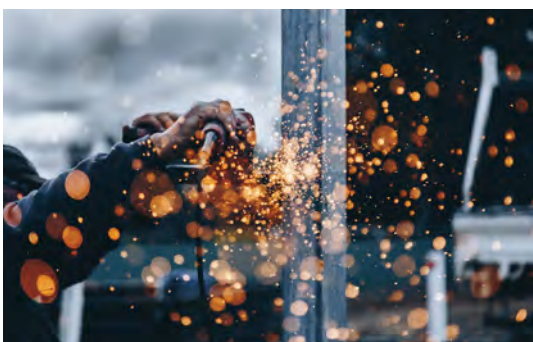

SOTE-palvelujen uudistaminen on edelleen välttämätöntä. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveysmenojen kasvu hidastuu 2020-luvun lopulla.

Veropolitiikan kärkenä tulee olla työn verotuksen pitkäjänteinen keventäminen kaikissa tuloluokissa. Sillä on positiivinen vaikutus työllisyyteen.

Perhevapaa uudistus ja työllistymiseen kannustava sosiaaliturva nostavat työllisyysastetta merkittävästi.

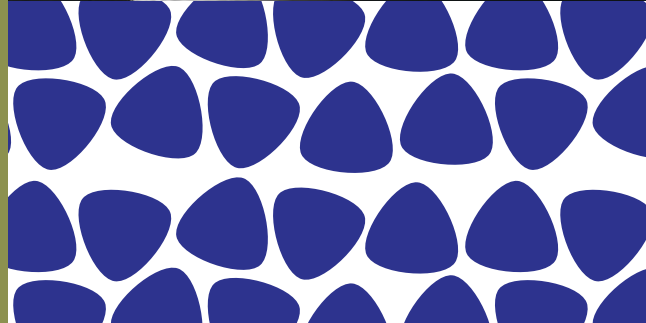

Yrittäjyyden ja omistajuuden edellytyksiä on jatkuvasti kehitettävä. Ne luovat hyvinvointia ja vaurautta koko yhteiskuntaan.

1.

Millaisia osaajia Suomi tarvitsee?

Maailma muuttuu nopeammin kuin koskaan. Tekoäly ja robotisaatio ovat tulleet jäädäkseen, vaikka niistä ei ollut moni kuullutkaan vielä parikymmentä vuotta sitten. Suomen kohtalonkysymys on se, miten vastaamme jatkuvaan muutokseen ja uusiin osaamistarpeisiin. Nuoret ovat tulevaisuuden tekijöitä.

1.1

Päälle kaatuvaan osaajapulaan on vastattava heti

Pitkän taantuman jälkeen käynnistynyt kasvu nosti osaajapulan esille poikkeuksellisen voimakkaana. Osaajia ja uudistuneita taitoja tarvitaan kaikkialle Suomeen, kaikille toimialoille ja kaikenkokoisiin yrityksiin. Tarvetta on sekä huippuosaajista että ammatillisesta työvoimasta. Kaikki keinot osaajapulaan vastaamiseksi on otettava käyttöön.

Perusopetus luo elinikäisen oppimisen perustan koko ikäluokalle. Sen tärkein tehtävä on herättää jokaisen lapsen ja nuoren kiinnostus omaa tulevaisuuttaan kohtaan ja tukea erilaista lahjakkuutta. Jokaisella nuorella on oltava perusasteen päättyessä riittävä osaaminen ja motivaatio jatko-opintoihin. Huolestuttavia trendejä ovat lasten ja nuorten lukemisen väheneminen, lukutaidon heikkeneminen, matematiikan osaamisen heikentyvä taso ja kielitaidon kaventuminen. On oltava rohkeutta panostaa osaamiseen ja koulutukseen sekä uudistaa koulutusta.

EK:n esitykset

- Osaamistakuu varmistamaan, että jokainen nuori osaa lukea, kirjoittaa ja laskea peruskoulun päättyessä.
- Yläkouluvaiheen opiskeluun tarvitaan enemmän tekemällä oppimista. Silloin erityisesti poikien siirtyminen jatko-opintoihin ja työelämään onnistuu nykyistä paremmin. Ammattiopintoja pitää päästä aloittamaan aiemmin.
- Lasten ja nuorten kiinnostusta opiskella matematiikkaa ja luonnontieteitä vahvistetaan hyvillä perustaidoilla, opetusmenetelmiä monipuolistamalla ja lisäämällä yhteistyötä yritysten ja koulujen kesken.
- Vähintään lyhyen matematiikan kirjoittamisen tulisi olla pakollista yo-kirjoituksissa.
- Uudistuneen ammatillisen koulutuksen tulee vastata yritysten akuutteihin rekrytointivaikeuksiin esimerkiksi lyhytkestoisen oppisopimuksen avulla tai tarjoamalla aktiivisesti yrityksille koulutuspalveluja työikäisten osaamisen päivittämiseksi.
- Korkeakoulutukseen selkeät väylät nuorille ensimmäistä tutkintoa varten ja toinen työssäoleville osaamisen päivittämiseen. Täsmä- ja muuntokoulutusta sekä moduleita lisätään.
- Maahanmuuttajien koulutukseen malli, jonka keskiössä ovat kielikoulutus ja työllistymistä tukeva ammatillinen pätevyys.

1.2

Suomi tarvitsee osaajavision sekä rohkeutta tehdä asioita uudella tavalla

Tulevaisuuden Suomessa digitalisaatio ja tekoäly ovat valtavia mahdollisuuksia. Kansantalouden kasvu edellyttää bisneksen tekemistä tiedon, datan ja palveluiden maailmassa. Kuitenkin jopa 65 % yrityksistä kohtaa liiketoimintaa hankaloittavia puutteita digiosaamisessa. Erityisen hyvää digiosaamista tarvittaisiin myynnissä, markkinoinnissa, innovaatiotoiminnassa, viestinnässä, bisnestiedon hallinnassa ja taloushallinnossa.

Oikeilla toimilla teknologiamurrokset voidaan kääntää uuden luomiseen ja kasvavaan tuottavuuteen sekä positiiviseen työllisyyskehitykseen. Tiivistämällä yhteistyötä ja hankkimalla strategisempi asema kansainvälisissä verkostoissa Suomen menestymisen mahdollisuudet paranevat.

Suomen pysyminen osaamisen ja koulutuksen kärkimaana edellyttää työelämän osaamistarpeisiin vastaamista ja globaalien megatrendien ymmärtämistä. Elinkeinoelämän ja koulutuksen kumppanuutta onkin vahvistettava kaikilla koulutusjärjestelmän tasoilla. Työllistymisen painoarvoa on lisättävä korkeakoulujen ja oppilaitosten rahoitusmallissa. Lisäksi tarvitaan kansainvälisesti kilpailukykyisiä osaamiskeskittymiä eri elinkeinoelämän toimialoille. Koulutuksen tuominen aiempaa tiiviimmäksi osaksi yritysten toimintaa koulutuksen kaikilla asteilla ja eri muodoissa edellyttää uudenlaista yhteistyömuotoa.

EK:n esitykset

- Hallitus sitoutuu edelleen tukemaan tavoitetta, että tutkimus- ja innovaatiotoiminnan panostukset ovat 4 %:a BKT:sta vuoteen 2030 mennessä.
- Hallitus nostaa portaittain innovaatorahoituksen kilpailukykyiselle tasolle (300 miljoonan euron pysyvä lisäys). Suunnataan suurin osa lisärahoituksesta yrityksille Business Finlandin kautta.
- Uudistetaan innovaatiotoiminnan johtamismalli ja toteutetaan johtamispilotti – pääministerin esikuntaan rekrytoidaan innovaatio- ja tutkimusjohtaja, joka raportoi pääministerille ja talouspoliittiselle ministerineuvostolle sekä vastaa lisärahoituksen vaikuttavuudesta.
- Suomi kiinnostaa, kun täällä tapahtuu innostavia asioita – innovaatioyhteistyöstä tulee tehdä hyvä alusta koulutukselle ja ulkomaisten osaajien houkuttelulle. Lisätään Suomen houkuttelevuutta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioympäristönä, koska sen ansiosta yritykset sitoutuvat investoimaan.
- Työmarkkinat ja työaikalaki viedään digiaikaan ja Suomi dataverkkojen kärkimaaksi.
- Lisätään resursseja koulutukseen yritysten esittämien osaamistarpeiden mukaisesti.
- Tehdään Suomesta ensimmäinen maa, jossa yritysten taloudenhallinta on digitaalista ja täysin reaaliaikaista.
- Valmistellaan edellytykset hyvinvointi-Suomen kestäväälle veropohjalle alustatalouden aikakaudelle v. 2030.
- Lainsäädännön tulee mahdollistaa ja edistää digitaalisten palveluiden käyttöä.
- Laaditaan ohjausmalli innovaatio- ja tutkimuspolitiikan sekä koulutus- ja työvoimapolitiikan koordinoimiseksi.
- Kootaan kaikkien korkeakoulujen koulutustarjonta, opiskelumateriaalit ja seurantatieto yhteiselle digitaaliselle alustalle, jotta koulutus on aiempaa joustavammin opiskelijoiden saatavilla.
- Kaikille Suomessa opiskeleville ulkomaalaisille tarjotaan projekti- tai harjoittelupaikka suomalaisessa yrityksessä.
- Jatketaan Talent Boost -ohjelmaa: tavoitteeksi tulee asettaa 20 000 – 35 000 ulkomaalaisen osaajan saaminen Suomeen vuoteen 2023 mennessä.

1.3

Jokaisen panos on arvokas.

Tarvitsemme tekijöitä sekä Suomesta että ulkomailta.

Syrjäytyminen alkaa jo lapsuudessa. Nykyistä tehokkaampi ja varhaisempi puuttuminen edellyttää oikea-aikaista investointia oikein kohdistettuihin palveluihin. Investointi maksaa, mutta vain murto-osan siitä hinnasta, jonka sekä yksilö että yhteiskunta maksavat pysyvästä työelämästä syrjäytymisestä. Osittainenkin osallistuminen työelämään on sekä yhteiskunnan että yksilön oman hyvinvoinnin kannalta erittäin tärkeää. Julkisen vallan tehtävänä tulee olla jatkossakin työvoiman kysynnän ja tarjonnan yhteensovittaminen työelämästä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Työvoimapalveluja tuleekin kehittää etenkin niiden saatavuuden ja vaikuttavuuden kohentamiseksi.

Suomi tarvitsee ulkomaista työvoimaa. Onnistunutkaan koulutuspolitiikka ei riitä takaamaan osaavan työvoiman saatavuutta. Työmarkkinoiden osaamisvajaiden ja rekrytointiongelmien helpottamiseksi on edistettävä työperusteista maahanmuuttoa. Suomi ei ole erityisen houkutteleva kohdemaakaan ulkomaisille työntekijöille. Rekrytointi ulkomailta on yrityksille vaikeaa ja lupamenettely hidas. Hallinnossa työperusteiseen maahanmuuttoon liittyvät vastuut ovat hajallaan.

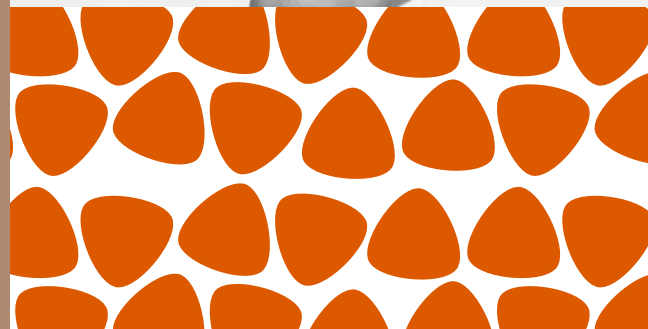
EK:n esitykset

- Luodaan välineet, joiden avulla varhaiskasvatuksen ammattilaiset pystyvät löytämään varhaista tukea tarvitsevat lapset ja ohjaamaan heidän perheensä kunnan järjestämiin sosiaalipalveluihin.
 - Syrjäytymisvaarassa olevien lasten tukea parannetaan velvoittamalla kunnat järjestämään riittävät kotipalvelut ja resursoimaan ne.
 - Oppimisvaikeuksia omaavien lasten palveluja parannetaan mm. tuki- ja erityisopetusta lisäämällä ja velvoittamalla kunnat osoittamaan tähän riittävä määrä resursseja. Tällä vältetään varhaisen vaiheen koulupudokkuus.
 - Maksuton ja lakisääteinen esiopetus on ulotettava 5-vuotiaille.
-
- Työnvälityksen resursseja lisätään hyödyntäen yksityiset palvelutuottajat; lisärahoitus saadaan työttömyysturvamenojen valtion rahoitusosuuden säästöistä.
 - Kohdennetaan palkkatuki yksityiselle sektorille työllistämiseen sekä vähennetään palkkatuen käyttöä julkisella sektorilla ja käytetään säästävät varat kasvupalvelu- ja työvoimakoulutukseen.
 - Vaikeasti työllistyvien osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien palkkatuki on nostettava nykyisestä 30–50 %:sta 30–70 %:iin.
 - Sitovat palkkatukipäätökset on pääsääntöisesti tehtävä ennakolta, jotta työnantaja jo harkitessaan osatyökykyisen tai pitkäaikaistyöttömän palkkaamista tietää minkä tasoiseen ja kuinka pitkään tukeen ko. henkilö on oikeutettu.
 - Lisätyön tarjoamisvelvollisuus on poistettava silloin, kun yritys palkkaa vaikeasti työllistyvän palkkatuella.
-
- Työntekoon oikeuttavien oleskelulupien käsittelyajaksi asetetaan yksi kuukausi. Jos hakemusta ei tässä ajassa ehditä käsittelemään, katsotaan se hyväksytyksi. Työvoiman saatavuusharkinta poistetaan oleskelulupamenettelystä. Yksityisten palveluntarjoajien käyttöä lisätään merkittävästi oleskelulupahakemusten vastaanotossa.
 - Ulkomaisen osaamisen tunnustamista on kehitettävä erityisesti ammattipätevyyttä edellyttävissä tehtävissä ja toimialoilla. Viranomaisten tulee esittää selkeät tapauskohtaiset kriteerit, joilla EU- tai ETA-alueen ulkopuolella suoritettu koulutus tunnustetaan ammattipätevyydeksi. Kriteereihin voi kuulua selkeästi määritetty täydennyskoulutus.
 - Työperusteisen maahanmuuton edistämiseen liittyvät tehtävät keskitetään elinkeinoministerille ja ulkoministeriön tehtäviin lisätään työperusteisen maahanmuuton edistäminen.
 - Suomea markkinoidaan ulkomailla aktiivisesti työntekomaana sekä opiskelu- tai tutkimusympäristönä ja ulkomaisten avainhenkilöiden lähdeverokäytäntö vakinaistetaan.
 - Lisätään englanti asiointikieleksi tietyillä alueilla.

2.

Miten huolehditaan, että työ kannattaa aina?

Yritysten kasvavat ongelmat löytää työvoimaa vaarantavat talouden kasvun. Yksi syy pahentuviin rekrytointiongelmiiin ovat kannustinloukut. Tuloverotuksen, tulosidonnaisten palvelumaksujen ja sosiaaliturvan seurauksena työ ei aina ole yksilön talouden kannalta houkuttelevin vaihtoehto. Syy löytyy rakenteista, jotka luovat vääränlaisia kannustimia.

2.1 Tehdään työn tekemisestä aina paras vaihtoehto

Erilaisten tukien alkuperäinen tarkoitus on toimia väliaikaisena turvana, mikäli yksilö ei syystä tai toisesta kykene työllistymään tai hän kohtaa yllättäviä toimeentulo-ongelmia. Tuen on kuitenkin kyettävä kannustamaan mahdollisimman nopeaan uudelleentyöllistymiseen ja työnteon on aina oltava taloudellisesti kannattavampaa kuin tukien varassa elämisen. Työ on parasta sosiaaliturvaa. Tämän vuoksi seuraavalla vaalikaudella on toteutettava työhön kannustava sosiaaliturvauudistus.

Myös ankara verotus vähentää kiinnostusta työhön ja vääristää pitkällä aikavälillä myös opiskelu- ja uravalintoja. Työn verotuksen kireys on Suomen veropolitiikan merkittävin ongelma, ja ansiotuloverotuksen keventämisen on oltava Suomen veropolitiikan kärkitavoite. Kaikissa tuloluokissa tarvitaan kannusteita työn tekemiseen, kehittymiseen ja uralla etenemiseen. Verojärjestelmämme tulee tukea työn vastaanottamista. Työn tekemisen tulee aina olla kannattavaa.

EK:n esitykset

- Tulosidonnaisia päivähoitomaksuja alennetaan siten, että keskimääräinen päivähoitomaksu alentuu noin 150 eurosta 130 euroon. Toteutetaan vastaava muutos myös yksityisen hoidon tuella lapsiaan hoidattaville.
- Asumistuen ja työtulojen yhteensovitus parannetaan siten, että työtulot ja niiden kasvu leikkaavat asumistukea nykyistä lievemmin. Samalla asumistukien omavastuuta on korotettava.
- Sosiaaliturvan yksinkertaistaminen aloitetaan yhdistämällä toimeentulotuki ja yleinen asumistuki.
- Ansiosidonnainen työttömyysturva porrastetaan ja lyhennetään tuen enimmäiskesto 50 päivällä.
- Työttömyyskassojen osuutta tuen rahoituksessa nostetaan 5,5 prosentista 10 prosenttiin. Samalla alennetaan palkansaajien yleistä työttömyysvakuutusmaksua. Uudistus ei muuta palkansaajien kokonaisrahoitusosuutta.
- Päätetään pitkäaikaisesta, yli vaalikausien ulottuvasta veronkevennysohjelmasta, jonka tavoitteet ovat seuraavat:
 - Keskituloisten ansiotuloverotus alennetaan pohjoismaiselle tasolle.
 - Ylin marginaaliveroprosentti alennetaan korkeintaan 50 prosenttiin.
 - Parannetaan voimakkaasti työn vastaanottamisen kannustavuutta pienten ansiotulojen veromuutoksilla, korottamalla työtulovähennystä.

2.2

Luodaan parempi ja tasa-arvoisempi perhevapaajärjestelmä

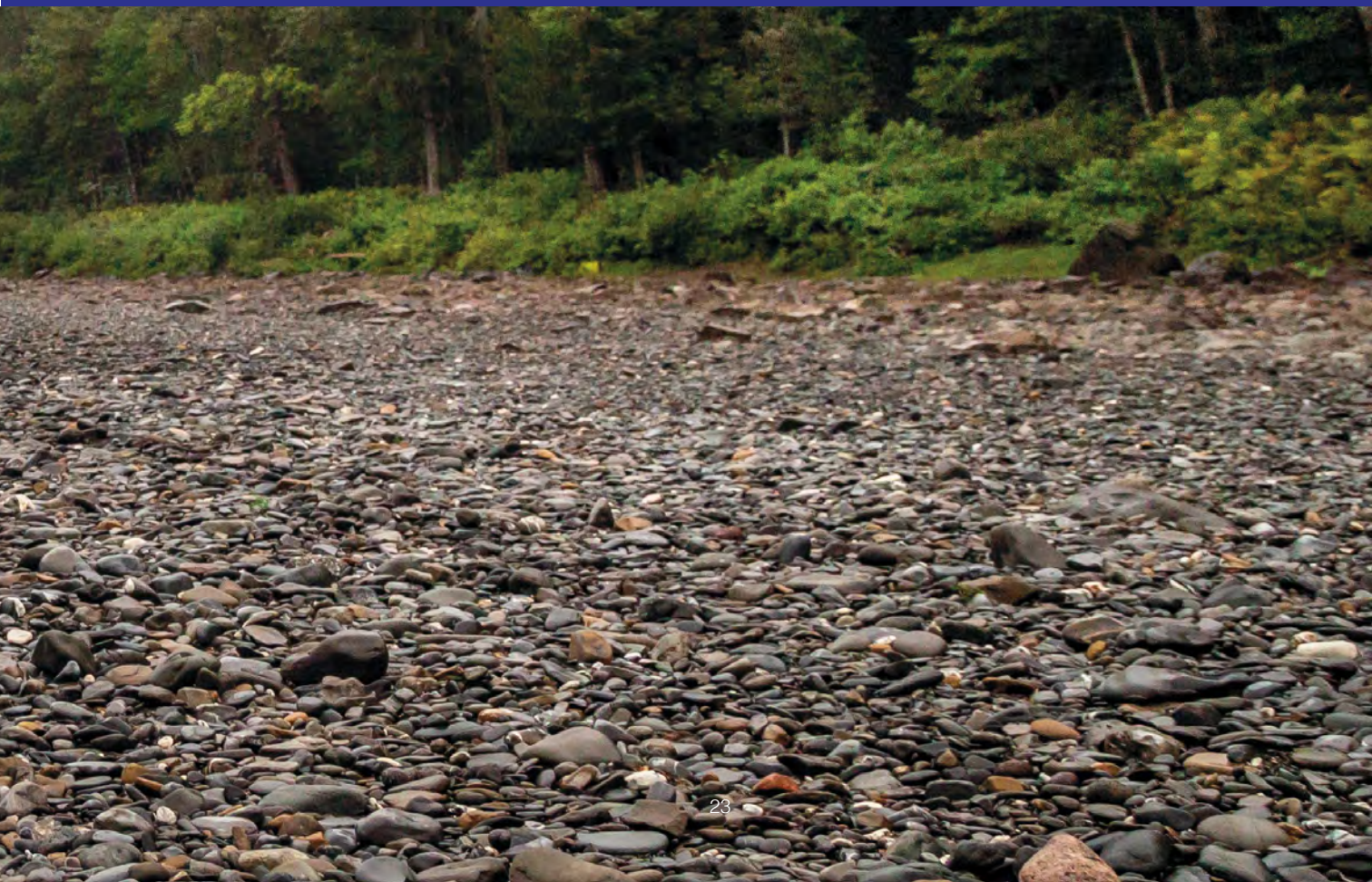
Uudistamalla perhevapaajärjestelmän pystymme vastaamaan peräti neljään erilliseen haasteeseen. Ensinnäkin, Suomen työllisyysaste nousee, kun naiset osallistuvat aktiivisemmin työelämään. Toiseksi perhevapaiden tasoittuminen parantaa naisten ura- ja palkkakehitystä sekä vähentää työsuhteiden katkonaisuutta. Kolmanneksi maahanmuuttajanaisten osallistuminen työelämään parantaa oleellisesti sekä heidän että heidän perheidensä kotoutumista. Ja viimeisimpänä, mutta ei vähäisimpänä: laadukkaaseen varhaiskasvatukseen osallistuminen edistää lasten yhdenvertaisuutta.

EK:n esitykset

- Velvoitetaan Kela maksamaan vanhempainpäivärahat nykyistä joustavammin.
- Sairausvakuutuslain tarkoittamat vanhempainpäivärahajaksot jaetaan vanhempien kesken siten, että äidillä on oikeus yhteensä 7 kuukauden ja isällä 6 kuukauden päivärahajaksoon.
- Kotihoidon tuen enimmäiskesto lyhennetään kestävänsä siihen saakka, kun lapsi täyttää 18 kuukautta.
- Varhaiskasvatuspalvelujen rahoitusta lisätään noin 120 miljoonaa euroa vuositasolla palvelujen saatavuuden ja laadun parantamiseksi.

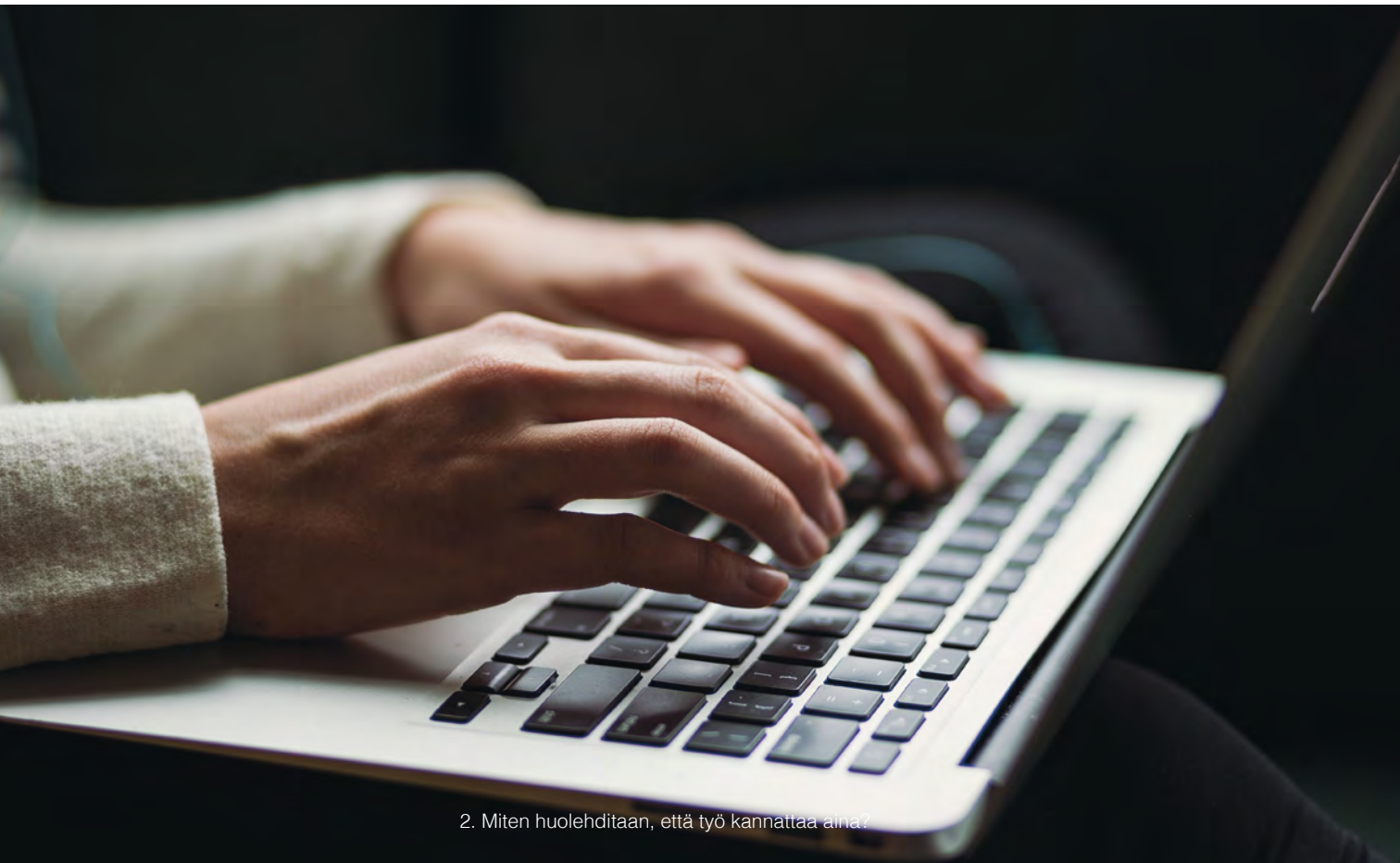
2.3

Tuodaan työrauhalaki nykyaikaan.

Lisätään luottamusta paikallisella sopimisella.

Työrauhalainsäädäntö on uudistettava kokonaisuudessaan, koska vuodelta 1946 oleva säädäntö ei enää vastaa nyky-yhteiskunnan tarpeita. Merkittävimpiä ongelmia ovat laittomien työtaisteluiden suuri määrä, niistä tuomittavien seuraamusten alhaisuus suhteessa työtaisteluilla aiheutettuihin vahinkoihin sekä suhteettoman laajat tukityötaistelut. Myös poliittisten työtaisteluiden määrä on lisääntynyt huolestuttavasti. Työtaistelut aiheuttavat usein laajoja häiriöitä nykyisessä verkottuneessa toimintaympäristössä ja heikentävät suomalaisten yritysten luotettavuutta ja kilpailukykyä.

Suomessa tulee joustavoittaa työelämäsäännöksiä. Paikallisen sopimisen mahdollisuudet eivät ole lisääntyneet lainsäädännössä työehtosopimuksia vastaavasti, mikä on vaikeuttanut työehdoista sopimista yrityksissä. Yt-menettelyä koskevat menettelysäännöt yhteistoimintalaissa ovat hyvin monimutkaiset. Määräaikaisten työsopimusten tekemistä koskevat rajoitukset nostavat työllistämiskynnystä. Joustavista paikallisista ratkaisuista voitaisiin saada merkittävää helpotusta esimerkiksi turismisesongin aikaisten matkailu- ja ravintolapalveluiden toimivuuteen.

EK:n esitykset

- Laittomaan työtaisteluun osallistumisen sanktioita on korotettava merkittävästi. Laittomista työtaisteluista tuomittavat hyvityssakot ovat olleet yleensä vain muutamia tuhansia euroja, kun taas yrityksille aiheutuneet vahingot ovat olleet merkittäviä. Suomessa on ollut vuosittain keskimäärin noin 100 laitonta työtaistelua, kun esimerkiksi Ruotsissa niitä ei ole ollut juuri lainkaan.
- Suhteettomat tukityötaistelut on kiellettävä. Suhteettomuutta arvioitaessa on kiinnitettävä erityistä huomiota työtaistelusta aiheutuviin vahinkoihin ulkopuolisille.
- Poliittisille työtaisteluille on asetettava lakiin kirjatut rajat aivan kuin muissakin Pohjoismaissa.
- Paikallisen sopimisen mahdollisuuksien lisääminen otetaan osaksi jokaista työlainsäädännön tulevaa uudistustyötä läpäisyperiaatteen mukaisesti. Jokaisen hankkeen yhteydessä tulee arvioida säännös säännökseltä, missä määrin oikeutta paikalliseen sopimiseen joko työnantajan ja työntekijöiden edustajan ja/tai erityisesti työnantajan ja yksittäisten työntekijöiden välillä voidaan lisätä.
- Yhteistoimintalain soveltamisen alarajaa nostetaan siten, että laki koskee yrityksiä, joissa on vähintään 50 työntekijää. Lain menettelysäännöksiä yksinkertaistetaan ja niiden rikkomista koskevia sanktioita kohtuullistetaan. Työvoiman vähentämistä koskeviin neuvotteluihin liittyvistä vähimmäisneuvotteluajoista luovutaan.
- Määräaikaisten työsopimusten tekemisen edellytyksiä muutetaan niin, että määräaikaisen työsopimuksen voi solmia ilman erillistä perustetta enintään yhden vuoden ajaksi.

2.4

Huolehditaan tulevista sukupolvista: pidetään eläkejärjestelmämme kestävällä pohjalla

Suomen työeläkejärjestelmä on pääosin kunnossa, mutta sen tulee pystyä tarvittaessa joustamaan. Työeläketurvan kehittäminen tulee olla pitkäjänteistä ja perustua rahoittajien kanssa saavutettuun yhteisymmärrykseen. Huoltosuhteen heiketessä myös työeläkejärjestelmää on tarkasteltava uudelleen säännöllisin väliajoin, ja mikäli korjattavaa ilmenee, toimiin on ryhdyttävä ripeästi.

EK:n esitykset

-
- Parannetaan varttuneiden ja osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia uudistamalla työkyvyttömyyseläkkeiden maksuluokkamalli.
 - Hallitus valmistelee työeläkejärjestelmää koskevat lainsäädäntömuutosehdotukset työeläkejärjestelmän rahoittajaosapuolten yhteisten ehdotusten pohjalta ja näiden osapuolten kanssa.
 - Työeläkepolitiikan keskeisiä tavoitteita ovat kestävä taloudellinen huoltosuhde, eläkkeiden riittävä taso, rahoituksen kestävyys ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus; näin tuetaan myös koko talouspolitiikan uskottavuutta.
 - Työeläkejärjestelmän taloudellista ja sosiaalista kestävyyttä arvioidaan vuoden 2017 eläkeuudistusopimuksessa todetulla tavalla.
 - Yksityisen ja kuntasektorin työeläkejärjestelmät yhdistetään muuttamatta vakuutettujen asemaa ja rahoittajaosapuolen velvollisuuksia sekä työeläkealan kilpailun kannalta neutraalisti.
 - Perhe-eläkejärjestelmä uudistetaan sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen pohjalta (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2017:19).

Suomi on kansainvälinen ja avoin talous, jonka pohjoismainen arvopohja nojaa solidaarisuuteen. Suomen tulee jatkossakin kantaa vastuunsa turvapaikkaa hakevien hädänalaisten ihmisten auttamisessa. Kuitenkin vain panostamalla kotouttamiseen voimme varmistaa sen, että maahanmuuttoon liittyviltä riskeiltä vältetään ja että vastaavasti sen mukanaan tuomat mahdollisuudet kyetään täysimääräisesti hyödyntämään.

Työ on parasta kotoutusta. Palkkatukijakso tai ammatillinen työvoimakoulutus lähes kaksinkertaistaa maahanmuuttajien työnsaantimahdollisuudet. Tällä hetkellä palkkatuki ei kuitenkaan riitä kattamaan alemman tuottavuuden ja lisääntyneen työnohjauksen aiheuttamia kuluja työpaikalla. Lisäksi tarvitaan erillinen kotouttamistyömalli, joka nopeuttaisi maahanmuuttajien työllistymistä huomattavasti.

EK:n esitykset

-
- Suomessa, Ruotsin mallin mukaisesti, otetaan käyttöön ns. kotouttamistyö. Tämä tarkoittaisi toimialakohtaista sopimista työsuhteen ehdoista kotoutettavien osalta. Samassa yhteydessä sovitaan erikseen valtion osuudesta kotouttamistyön edellytysten luomisessa. Turvapaikan saaneiden osalta palkkatuen enimmäismäärä nostetaan kattamaan 70%:a palkkauskustannuksista enintään 12 kuukauden ajalta (samalla tavoin kuin osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien osalta).
 - TE-toimisto veloitetaan tekemään jo kotoutumissuunnitelman yhteydessä sitova ennakkopäätös palkkatukikelpoisuudesta, mistä käy selkeästi ilmi tuen määrä ja kesto.
 - Osallistuminen kieli-, ja muuhun koulutukseen sekä kielen oppiminen on oltava poikkeuksetta velvoittavaa. Tämän laiminlyönti johtaa tukien tason leikkaamiseen.
 - Oleskeluluvan saamisen jälkeen henkilölle on välittömästi laadittava laaja osaamiskartoitus.
 - Viranomaisten on yhdessä henkilöstöpalvelu- tai opetusalojen yritysten kanssa kartoitettava työikäisten osaaminen ja laadittava jokaiselle henkilökohtainen soveltuvuusarviointi. Turhista ”kaikille sopivista” kurssituksista on luovuttava ja panostettava räätälöityihin ratkaisuihin.

Helpotetaan asumista ja liikkumista: kaupungeista kasvua ja huolta koko Suomesta

Kaupungistuminen on globaali ilmiö, joka tapahtuu ihmisten omien henkilökohtaisten päätösten ja mieltymysten sekä muuttuvien työmarkkinoiden seurauksena – myös Suomessa. Vahvempi kaupunkipolitiikka kiihdyttäisi kasvua, joka parhaimmillaan säteilee kaupunkien kautta laajemmalle. Kestävällä kaupunkipolitiikalla on mahdollista hillitä ilmastonmuutosta sekä muita ympäristölle ja luonnolle haitallisia vaikutuksia. Kaavoituksella ratkaistaan kestävät liikenneratkaisut ja asuntopolitiikan onnistuminen sekä työvoiman liikkuminen.

EK:n esitykset

- Perustetaan kaupunkipolitiikan ministeriryhmä tukemaan kasvua. Aluekehittämisen lähtökohdaksi otetaan, että jokaisessa maakunnassa olisi ainakin yksi elinvoimainen kaupunkikeskus. Metropolialueen kansainvälinen merkitys koko Suomen menestykselle otetaan osaksi päätöksentekoa.
- Tuetaan uuden kaupunkikulttuurin kehittymistä ja kaupunkikeskustojen elävyyttä erillisellä kulttuuripoliittisella ohjelmalla.
- Hallitus sitoutuu parlamentaarisen työryhmän esitykseen liikenneinfran pitkäjänteisestä kehittämisestä. Kehittämisessä priorisoidaan runkoväyliä.
- Helsingin, Turun ja Tampereen välisiä raideyhteyksiä kehitetään niin, että junaliikenne voi kasvaa ja nopeutua.
- Datan hyödyntämistä liikenteessä lisätään. Tietojen sujuvista reiteistä, matka-ajoista, vaihtoehtoisista, päästöistä ja kustannuksista tulisi olla tarjolla kaikkiin päätelaitteisiin ja kaikkiin kulkuvälineisiin.
- Kaavoitusta nopeutetaan ja järjestelmään tehdään uudistuksia, joilla edistetään asuntotuotantoa ja muuta yritystoimintaa: mm. vähennetään kaavatasoja, kehitetään osallistumista ja sujuvoitetaan valitusprosesseja.
- Otetaan käyttöön hankekaava yksittäisten asuntoalue- ja yrityshankkeiden toteuttamiseksi ja annetaan yrityksille sen vireillepano-oikeus. Erityisesti pääkaupunkiseudulla tyhjillään olevien toimistorakennusten käyttötarkoituksen muutoksia edistetään asuntotarjonnan lisäämiseksi. Rakennettua ympäristöä tulee ohjata paremmin kokonaisuuksina sekä uudistaa ja laajentaa MAL-sopimuksia.
- Eri alueiden vahvuuksiin perustuvaa aluekehitystä edistetään esimerkiksi matkailun, akkuteknologian ja bioenergian alueilla.

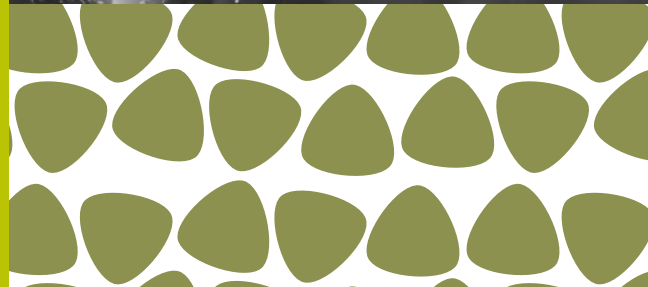
3.

Miten rakennamme sekä menestyvää Suomea että parempaa maailmaa?

Mistä kilpailukyvyssä on kyse? Siitä, että globaalissa maailmassa kilpailemme jatkuvasti kaikkien kanssa mm. investointien ja pääomien sekä osaajien houkuttelussa ja erilaisten tuotteiden ja palveluiden kauppaamisessa. Yritysten on kyettävä reagoimaan nopeasti markkinoilla tapahtuviin muutoksiin: koska markkinat ja kuttajien mielihalut vaihtelevat, on tärkeää, että yritys voi luottaa ennustettavuuteen esimerkiksi viranomaiskäytännöissä ja verotuksessa. Ketterä valtio, joka toimii ennustettavasti, reilusti ja läpinäkyvästi edistää kasvua ja mahdollistaa uudistumista.

Gloaalissa maailmassa on myös globaaleja haasteita – suurimpana näistä ilmastonmuutos. Tähän saakka ihminen on osoittanut pystyvänsä luomaan mitä innovatiivisimpia ratkaisuja ihmiskunnan viheliäisiin ongelmiin. Eliniänodote maailman köyhimmässä maassa on tänään korkeampi kuin se oli maailman rikkaimmassa maassa 200 vuotta sitten. Maailman lapsista yhdeksän kymmenestä käy peruskoulua ja lähes yhtä monet tytöt kuin pojat aloittavat peruskoulun. Suuri kiitos tästä kaikesta kuuluu vapaalle markkinataloudelle.

Toisin kuin EU:n ja Suomen, maailman kokonaishiili-dioksidipäästöt jatkavat kasvamistaan: ne ovat nyt yli 46 prosenttia korkeammat kuin vuonna 1990. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen köyhimmissä maissa edellyttääkin YK:n arvion mukaan vuosittain jopa 2 500 miljardin dollarin arvosta uusia yksityisiä investointeja. Fiksuilla ja innovatiivisilla energiaratkaisuilla tästä valtavastakin haasteesta on mahdollista selvitä. Ja mikä parasta – suomalainen osaaminen on tässä asiassa maailman huippua.

3.1

Reilu peli: Markkinat auki ja tasapuoliset kilpailun edellytykset yksityiselle ja julkiselle

Julkisen sektorin rooli ja koko on Suomessa EU-mittakaavassa suuri. Se toimii laajasti markkinoilla ja säätelee vahvasti yritysten toimintaa. Valtion ja kuntien on siirryttävä tuottajasta mahdollistajaksi luomaan suotuisaa toimintaympäristöä terveelle kilpailulle. Tarvitaan lisää yhteistyötä sekä toimivaa vuoropuhelua julkisen ja yksityisen sektorin välille.

Valtio ja kunnat tekevät Suomessa julkisia hankintoja jopa 35 miljardilla eurolla vuodessa. Kuntaomisteisia yhtiöitä on jo yli 2 000, ja niiden liikevaihto yli 10 miljardia euroa. Hankinnoilla on suuri vaikutus julkiseen talouteen, markkinoiden toimivuuteen ja kansalaisten saamiin julkisiin palveluihin. Julkisia hankintoja onkin tehtävä jatkossa järkevämmiin ja innovatiivisemmin, markkinoita ja kilpailua samalla kehittäen.

Kunnat toimivat yhä enenevässä määrin kilpailluilla markkinoilla hyödyntäen verovaroista kumpuavia epäreiluja kilpailuetuja. Sääntelyn noudattamisen valvontaa on tehostettava, ja rikkomuksista on asetettava taloudellisia seuraamuksia.

Alustatalous ja digitaaliset markkinat tuottavat koko ajan uudenlaisia toimijoita ja tuotteita markkinoille. Perinteiset toimialarajat ovat hämärtyneet. Julkisen ja yksityisen rajapinta on jatkuvassa liikkeessä, mikä näkyy etenkin käynnissä olevien laajojen rakenneuudistusten haasteina. Sektoreita on avattava markkinoille vastuullisesti niin, ettei kilpailussa jatkossakaan pärjää sääntöjä polkemalla ja että kaikkia toimijoita kohdellaan tasavertaisesti.

EK:n esitykset

- Julkiset palvelut avattava entistä enemmän myös yksityisille yrityksille ja lainsäädännössä ja viranomaiskäytännöissä on kohdeltava neutraalisti yksityistä ja julkista toimijaa.
- Kilpailuilla markkinoilla on aina toimittava yhtiö- tai muussa yhteisömuodossa.
- Julkisen sektorin on hinnoiteltava palvelut markkinoilla markkinaehtoisesti ja markkinaehtoinen toiminta eriytettävä kirjanpidossa muusta toiminnasta: ristiinsubventointia ei sallita.
- Kilpailuneutraalisääntelyn noudattamista on tehostettava sakkoseuraamuksilla.
- Kunnille ja maakunnille rakennetaan mahdollistajan rooli: oman tuotannon sijaan yhteistyötä ja suotuisan toimintaympäristön luomista.
- Kuntien lopetettava verovarojen ohjaus naapurikuntaan – ei kilpailuttamattomia hankintoja kuntayhtiöltä.
- Verovaroin kootun julkisen datan avoimuutta ja hyödynnettävyyttä lisättävä.
- Julkisista hankinnoista vähintään 10 % innovatiivisiksi. Kunnille on luotava kannusteet ottaa riskiä innovatiivisilla hankinnoilla.
- Julkisissa hankinnoissa korostettava lopputulosta, ei hankintaprosessia itseään.
- Kilpailua edistettävä ja uusia toimintatapoja mahdollistettava avaamalla markkinoita ja purkamalla lainsäädäntöön perustuvia yksinoikeuksia.

3.2

Valtio vauhdittamaan markkinataloutta

Suomen valtion yhtiömuotoisen omaisuuden arvo ylittää 25 miljardia. Suomi onkin OECD:n vertailussa valtio-omistajuuden kärkimaita. Valtion omistamien kaupallisessa ympäristössä toimivien yritysten lisäksi eri ministeriöt toimivat omistajina erityistehtäväyhtiöille. Erityistehtäväyhtiöiden ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukaista kilpailla yksityisten yritysten kanssa. Valtion tulee säädellä kuntayhtiöiden toimintaa myös lainsäädännöllä. Ne ovat rönsyilleet yli kuntien toimialan ja toimivat eri pelisäännöillä kuin yksityiset yritykset.

EK:n esitykset

- Arvioidaan valtion omistajapolitiikkaa ja jokainen erityistehtäväyhtiö (ml. Valtion kehittämis-yhtiö Vake Oy) kerran neljässä vuodessa tavoitteena liudentaa valtion omistusta. Myös valtion kiinteistöomaisuutta on syytä arvioida kriittisesti neljän vuoden välein.
- Valtio näyttämään omistajaesimerkkiä kunnille ja maakunnille.
- Valtion tulee listata Helsingin pörssissä listauskelpoiset omistuksensa markkinatilanne huomioon ottaen ja kaikkiin valtionyhtiöiden listautumisiin tulee sisällyttää yleisöanti yksityissijoittajille. Sama koskee osakeanteja.
- Alko Oy:n omistajaohjaus siirretään valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolle.

3.3

Tehdään hyvää hallinnosta Suomen brändi

Hyvä hallinto ei synny itsestään, vaan se vaatii tietoisia toimia ja asennemuutosta. Hallinto on palvelutoiminto, jonka tehtävänä on tukea kasvua, uudistumista ja työllisyyttä. Ennustettavan ja lainmukaisen päätöksenteon ohella jokaisen viranomaisen tulee huolehtia palveluidensa toimivuudesta, saavutettavuudesta ja asiakaskokemuksesta sekä omasta palveluasenteestaan.

Lainsäädännön laatu ja sisältö ovat määrää ratkaisevampia. Hyvä tavoite on kuitenkin myös se, että voimassaolevan lainsäädännön määrä vähenee. Hyvä ja laadukas sääntely parantaa hallinnon ketteryyttä. Hyvän hallinnon ja toimivan sääntelyn puolesta on vaikuttettava myös EU:ssa. EU-sääntelyn muutosten vaatima massiivinen prosessi huomioon ottaen on erityisen tärkeää, että sääntely on selkeää, mahdollistavaa, ennakoitavaa, teknologianeutraalia ja että se soveltuu digiaikaan ja muuttuviin olosuhteisiin.

Yrityksen pitäisi voida saada tarvittavat viranomaisluvut sujuvasti ja nopeasti. Se on myös ympäristöteko, kun päästöjä vähentävä uusi tekniikka tulee nykyistä nopeammin käyttöön. Näiden palveluiden ennustettavuuteen, sujuvuuteen ja tehokkuuteen tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Jotta yritykset ja Suomi voivat menestyä, lupajärjestelmän digitalisoinnissa on seuraavaksi otettava radikaaleja harppauksia kohti tekoälyratkaisuja. Lupajärjestelmän on kyettävä palvelemaan yrityksiä sähköisesti. Palvelun tulee tuottaa muun muassa päätösehdotukset automaattisesti.

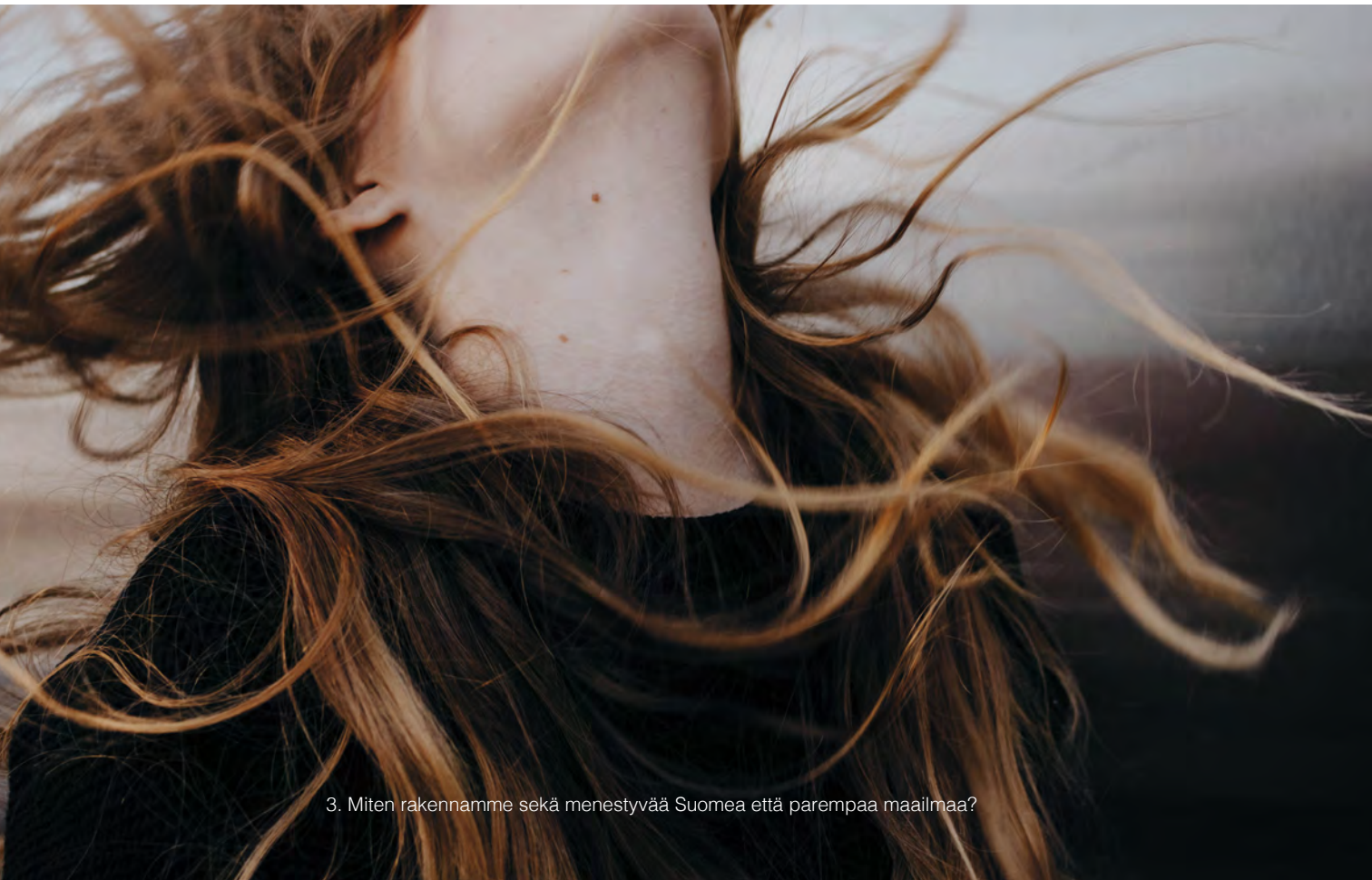
EK:n esitykset

- Hallinnolla tulee olla mitattavissa oleva palvelulupaus, jonka tavoitteena on ketterä ja asiakaslähtöinen toiminta, päätöksenteon laadukkuus ja ennakoitavuus huomioon ottaen. Valtioneuvoston tasolla sen keskeinen sisältö on lupaus hyvinvoivasta Suomesta, jossa on kannustavaa tehdä työtä, yrittää, investoida ja luoda työpaikkoja.
- Vapautetaan virastojen aukioloajat. Valtion ja kuntien palveluiden aukioloaikoja tulee laajentaa merkittävästi iltaisin ja viikonloppuisin asiakkaiden asiointitarpeiden mukaisesti.
- Digitalisaation mahdollisuudet tulee hyödyntää julkisissa palveluissa ja viranomaisasioinnissa täysimääräisesti. Tapaamisissa ja muussa yhteydenpidossa on voitava hyödyntää sähköisiä välineitä. Yhden luukun periaate on otettava käyttöön laajasti.
- Kustannus- ja kilpailukykyvaatimukset on arvioitava entistä laajemmin ja kustannusvaikutuslaskuri on otettava pakolliseksi työkaluksi kaikkiin ministeriöihin osana lainvalmistelua.
- Sääntelyperiaate ”yksi sisään – yksi ulos” on ensin vakiinnutettava koko valtioneuvoston tasolla. Tavoitteena on kuitenkin nostaa kunnianhimon tasoa ”yksi sisään – kaksi ulos” -tasolle.
- Vaikutusarviointeja ja niiden vaikuttavuutta on kehitettävä eri tavoin. Vaikutusarviointeja koskevaa ohjeistusta ja vaikutusarviointineuvoston toimivaltuuksia on kehitettävä. On luotava menettely lainsäädännön systemaattiselle jälkikäteiselle vaikuttavuusarvioinnille.
- Varmistutaan siitä, että EU-tasolla valmisteltavat asiat tuodaan hyvissä ajoin poliittiseen keskusteluun.
- EU-lainsäädännön kansallisessa täytäntöönpanossa tulee hyödyntää optioita ja välttää kansallista lisäsääntelyä.
- Viranomaisvalvonnan tulee olla oikeudenmukaista, tehokasta ja sen kustannusten on oltava kohtuullisia valvottavalle.
- Jatketaan ilmoitusmenettelyjen ja ennakoneuvottelumenettelyn kehittämistä kuluvaan hallituskautta laajemmiksi ja laaditaan yhden luukun lakihankkeen jatkoehdotukset.
- Luvituksessa käytetään lähtökohtaisesti viranomaisia sitovia käsittelymääraaikoja ja sovelletaan mahdollisuuksien mukaan ns. Hollannin mallia, jossa lupa katsotaan myönnettyksi, ellei päätöstä ole tehty sille annetussa maksimijassaa.

3.4 Verotus kannustamaan kasvua, yrittäjyyttä ja omistajuutta

Verotus on keskeinen yritysten toimintaympäristöön ja sijoittautumispäätöksiin vaikuttava tekijä. Suomen yhteisöverokannan ja yritysverojärjestelmän kilpailukyvyistä on pidettävä jatkuvasti huolta, jotta houkuttelemme yrityksiä ja korkean arvonlisäyksen toimintoja.

Yritys- ja pääomaverotuksen kokonaisuuden tulisi edistää yrittäjyyttä ja suomalaista omistajuutta. Suomen nykyinen listaamattomien yritysten osinkoverojärjestelmä on monimutkainen ja ohjaa keinotekoisesti yritysten päätöksiä sekä kohtelee eri toimialojen yrityksiä ja sijoitusmuotoja epäneutraalisti.

EK:n esitykset

- Suomen yhteisöverokannan nykyinen kilpailukyky mm. muihin Pohjoismaihin nähden säilytetään.
 - Suomen on puolustettava jatkossakin pienten vientitalouksien verotusoikeutta kansainvälisen verotuksen uudistuksissa.
 - Käyttöön ei oteta kansallista tai eurooppalaista digiveroa tai muita verotusoikeuden ratkaisuja, vaan päätökset tehdään globaalilla tasolla.
 - EU pitää huolta globaalista kilpailukyvystään ja välttää ”verosodat”.
 - Suomi pidetään verotuksellisesti houkuttelevana toiminta- ja investointiympäristönä ulkomaisten sijoittajien silmissä (lähdevero).
 - Veropohjan merkittävät laajennukset kompensoidaan verokannan laskulla tai muilla keinoin.
- EK esittää osinkoverotuksen rakenteellista uudistamista nettovarallisuudesta riippumattomaksi. Osingonjaon kokonaisverorasituksen tulisi olla lähellä tämänhetkistä pääomaverotuksen tasoa, ja pienten osinkojen verotuksen tulisi säilyä ennallaan.
- Perintö- ja lahjaveroon vuoden 2011 jälkeen tehdyt kiristykset perutaan.
- Arvonlisäveroihin ja valmisteveroihin ei tehdä korotuksia.
- Yritysten kansainvälisestä kilpailukyvystä huolehditaan energiaverotuksen osalta, teollisuuden sähkövero ei nosteta ja palveluyritysten sähkövero alennetaan asteittain teollisuuden tasolle.
- Uusiin pisteveroihin suhtaudutaan äärimmäisen kriittisesti.
- Yritysten toimintaympäristön tulee olla ennakoitavissa.
- Jatketaan jo käynnistettyä vaikuttamistyötä maahantuonnin ALV:n vähäisen kantorajan poistosta jo ennen vuotta 2021 suomalaisyritysten kilpailuaseman parantamiseksi.

3.5

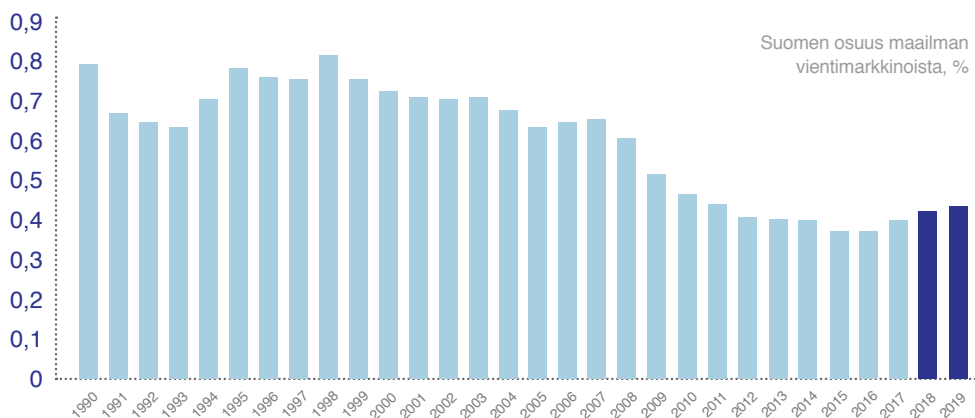
Kansainvälistymispalvelut kuntoon.

Omistajuus ja työnantajayrittäjät yrittäjyyspolitiikan keskiöön.

Hyvinvointimme tulee edelleen kansainvälisestä liiketoiminnasta. Suomalaisten tavaroiden ja palveluiden viennin arvo oli vuonna 2017 86,3 miljardia euroa ja viennin suhde bruttokansantuotteeseen nousi lähes 39 prosenttiin. Palveluviennin osuus viennistä on jatkuvassa kasvussa, mutta merkittävä osa on yhä teollisuusvientiä. Vienti työllistää Suomen Pankin arvion mukaan yli puoli miljoonaa suomalaista. Menestyksemme viennissä määrittää Suomen talouden suunnan ja vaikuttaa merkittävästi maamme työllisyystilanteeseen ja sitä kautta koko hyvinvointiyhteiskunnan kestävyYTEEN.

Suomen talous kasvaa tai kuihtuu pk-yritysten tahdissa. Uusista työpaikoista merkittävä osa on viimeisen vuosikymmenen aikana syntynyt pk-yrityksiin. Samaan aikaan työllistäviä yrittäjiä on yhä vähemmän, ja enää joka kolmas yritys työllistää yrittäjän lisäksi jonkun muun henkilön. Suomi tarvitsee uudistuksia, jotka kannustavat yrittäjiä investoimaan, työllistämään ja kansainvälistymään. Omistamisesta on tehtävä nykyistä houkuttelevampaa, ei pelkästään omistajayrittäjille, vaan laajemminkin yksilöille ja kotitalouksille.

Suomen osuus maailman viennistä puolittui avainalojen rakennemuutoksen, heikentyneen kilpailukyvyn ja Venäjän talousvaikeuksien vuoksi.

Lähde: Euroopan Komissio, Ameco-tietokanta.

EK:n esitykset

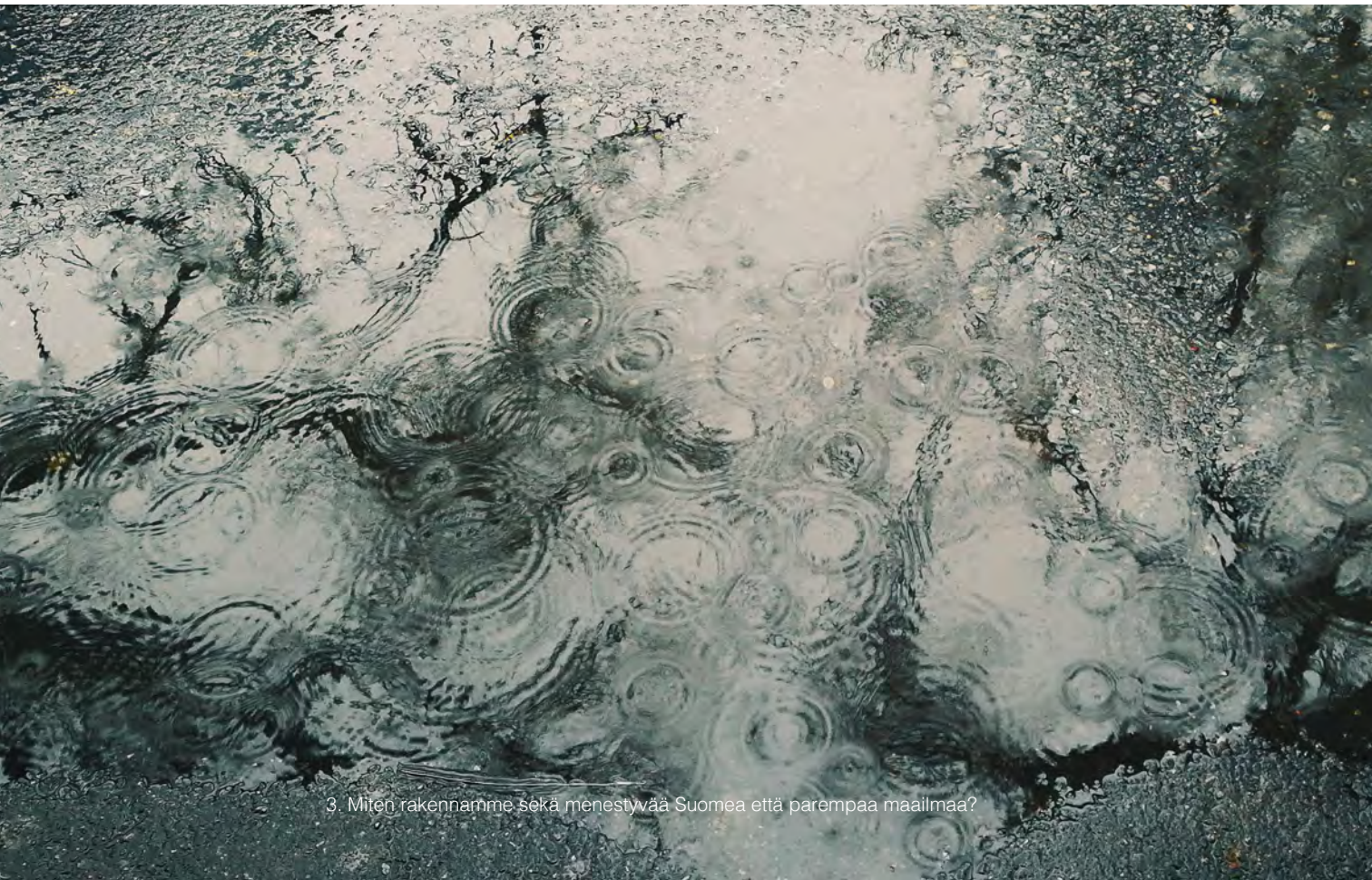
- Luodaan Finnveralle mahdollisuudet suoraan luotonantoon.
- Nostetaan kansainvälistymisen palvelut kilpailijamaiden tasolle lisäämällä palvelujen asiakslähtöisyyttä, karsimalla byrokratiaa, etenemällä kohti yhden luukun asiakaspalveluja sekä vahvistamalla ulkomaanverkostoa.
- Tehdään omistamisesta houkuttelevampaa ottamalla sijoitussäästötilit käyttöön sekä vahvistamalla taloustiedon ja yrittäjyyden opetusta eri oppiasteilla. Kokemusten perusteella arvioidaan mahdollisuus ottaa käyttöön pienten pörssiosinkojen verovapaus.
- Helpotetaan työllistämistä keventämällä palkan lisäkustannuksia, lisäämällä paikallisen sopimisen mahdollisuuksia ja vähentämällä työllistämisen byrokratiaa.
- Tehostetaan viranomaistoimintaa asettamalla viranomaispäätöksille aikarajoja, sujuvoittamalla lupa-käsittelyä ja varmistamalla kilpailupelisääntöjen noudattaminen.

Ratkaistaan ilmastohaaste innovaatioilla, kiertotaloudella ja maailmanlaajuisilla toimilla

Ilmastonmuutos on aikamme ylivoimaisesti vakavin haaste, johon ei pystytä vastaamaan ilman kansainvälistä yhteistyötä. EK tukee kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa. Suomalaisilla yrityksillä on onneksi tarjota monenlaisia ilmastoratkaisuja perustuen erilaisiin teknologioihin ja palvelukonsepteihin, ja näitä tulisi tehokkaasti markkinoida globaalisti.

Panostamalla ilmastonmuutoksen hillitsemiseen sekä kestävän kasvun luomiseen vaikutamme myös siihen, että ihmisten köyhyydestä ja näköalattomuudesta johtuva tarve lähteä kotimaistaan vähenee. Afrikka on Euroopan kohtalonkysymys. Yksityisten investointien rahoittaminen kehittyvissä maissa edellyttää toimivien ja kansainvälisesti kilpailukykyisten sijoitusmuotoisten kehitysrahoitusinstrumenttien olemassaoloa.

Kiertotaloutta tulee edistää markkinalähtöisesti muistaen, että innovatiiviset yritykset ovat keskeisessä roolissa luomassa ratkaisuja. Onnistumisen edellytys kiertotaloudessa on se, että luodaan puitteet tasa-arvoisille ja toimiville raaka-ainemarkkinoille sekä kumppanuuksille ja palveluliiketoiminnalle yli toimialarajojen siirryttäessä tuotteista palveluihin. Painopisteiksi kiertotaloudessa on otettava korkean teknologian osaaminen ja vienti. Suomi voi saavuttaa kiertotaloudessa kilpailuetua toteuttamalla EU:n tavoitteita etupainotteisesti.

EK:n esitykset

- Suomi on aloitteellinen ja aktiivinen EU:n tulevissa energia- ja ilmasto- sekä bio- ja kiertotalouspäättöksissä niin, että hyviä suomalaisia käytäntöjä saadaan levitettyä myös muiden hyödyksi. Suomi ja suomalainen elinkeinoelämä ovat vahvasti sitoutuneet edistämään Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteita ja niiden edellyttämiä toimenpiteitä.
- Maailmanlaajuisista hiilidioksidipäästöjen hinnoittelua edistetään yhdessä EU:n kanssa, jotta päästöt vähenevät vauhdilla ja tehokkaasti. Samalla yritysten kansainvälinen kilpailu tasapuoistuu ja markkinat vähähiiliratkaisuille kasvavat.
- Suomen tulee vaikuttaa EU:n kauppapolitiikan ja WTO-sääntöjen kehittämiseen ja vahvistamiseen ilmastopolitiikan vaikuttavuuden parantamiseksi.
- Hyödynnetään kestäviä julkisia hankintoja sekä suomalaisen cleantechviennin edistämishankkeita (esim. Clean Energy Ministerial, Mission Innovation), minkä lisäksi tuetaan kansainvälistymis- palveluja puhtaiden ratkaisujen viennissä erityisesti pk-yritysten osalta (Business Finland). Hyödynnetään niin kotimaista kuin kansainvälistä ilmasto- ja kehitysyhteistyörahoitusta yritysten vientihankkeissa.
- Päästöjen vähentämistä edistetään liikenteen verotuksella, esimerkiksi kannustamalla vähäpäästöisten autojen hankintaa auto- ja ajoneuvoverotuksella nykyistä voimakkaammin.
- Kestävän kehityksen näkökulmasta suomalainen kauppa tasavertaiseksi EU:n ulkopuolisen kaupan kanssa. Edellytetään kansainväliseltä verkkokaupalta tuottajavastuiden hoitamista, poistetaan EU:n ulkopuolisista maista kuluttajien tilaamien tavaroiden alle 22 euron tavaroiden arvonlisäverottomuus ja ryhdytään perimään tullit alle 150 euron tavaroilta.
- Finnfundin riittävät toimintaedellytykset turvataan riittävän sijoitusmuotoisen tai muun pääomituksen keinoin.
- Elinkeinoelämä edistää kiertotaloutta markkinalähtöisesti. Kiertotalouden esteiden poistamista jatketaan Suomessa ja EU:ssa, esimerkiksi sivuvirtojen ja jätteiden hyötykäytössä.
- Julkisista hankinnoista ja rahoituksesta alkusysäys kiertotalouden tuomisesta käytäntöön.
- Yrityksille tarjotaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatio- sekä pilotointikannusteita bio- ja kiertotalouden hyödyntämiseen liiketoiminnassa ja viennissä. Laskenta- ja vertailumallien tulisi olla materiaalineutraaleja ja perustua parhaaseen käytettävissä olevaan tietoon elinkaari-vaikutuksista.

Liikenneyhteydet pohjoismaiselle tasolle. Hyvinvointia monipuolisesta energiasta.

Liikenneyhteydet ovat pitkät Suomessa ja Euroopan markkinoille on täältä matkaa. Siksi liikenteen kustannustaso on korkea, joten liikenteen maksujen ja verojen taso on kilpailukytekijä. Lisäksi sujuva ja tehokas liikenne ja logistiikka ovat tärkeitä kasvulle ja kilpailukyvyille. Liikenneväylien rahoitukseen tarvitaan tasokorotus, jonka avulla voidaan ottaa kiinni pohjoismaiden tasoa ja jatkaa väylien kehittämistä ja korjausvelan pienentämistä. Lyhytjänteinen päätöksenteko tulisi korjata uudella laisella pitkäjänteisellä suunnittelulla sekä luomalla mahdollisuuksia uusille rahoitusmuodoille.

Toimivien liikenneyhteyksien ohella Suomen talouden pitkän ajan menestykseen on vaikuttanut kohtuuhintaisen energian hyvä saatavuus. Lisäksi energian tuotanto on Suomessa jo pitkään ollut pääosin vähähiilistä, ja osuus kasvaa koko ajan entisestään. Energiaverotus ja päästökauppa vaikuttavat yritysten kilpailukykyyn erityisesti kansainvälisessä kilpailussa. Myös energiajärjestelmä hyötyy entistä enemmän digitalisaatiosta ja tekoälystä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa kuluttajille uudella laisia energiapalveluja.

EK:n esitykset

-
- Perusväylänpidon rahoitus nostetaan 1300 miljoonan euron vuositasolle, joka on myös parlamentaarisen työryhmän ehdotus.
 - Liikenneväylien investointien tason tulisi vastaavasti nousta vähintään 600 miljoonan euron keskimääräiselle vuositasolle.
 - Uusia liikenteen rahoitusmuotoja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan.
 - Toteutetaan EU:n energia- ja ilmastolainsäädäntö sekä kansalliset suunnitelmat mahdollisimman kustannustehokkaasti ja markkinaehtoisesti sallitut joustot hyödyntäen.
 - Huolehditaan yritysten kilpailukykyä muun muassa energiaverotuksen ja päästökaupan osalta.
 - Huolehditaan, että lainsäädäntö ei estä uusien energiapalvelujen tarjoamista kuluttajille.

Turvallisuudesta kilpailuetua – yhteistyöstä ja voimavarojen oikeasta käytöstä menestymisen edellytykset

Suomi menestyy erinomaisesti kansainvälisissä turvallisuusmittauksissa. Turvallisuus on keskeinen osa yritysten investointi- ja sijoittautumispäätöksiä ja siitä saadaan myös kilpailullista etua. Yrityspäätäjät ovat kuitenkin tällä hetkellä huolissaan Suomen turvallisuuden kehityksestä. Tehokkaimmin yhteiskunnan turvallisuutta edistetään yksityisen ja julkisen sektorin tiiviillä yhteistyöllä. Turvallisuuteen käytettäviä yhteiskunnan resursseja kohdennetaan ja sääntelyä kehitetään elinkeinoelämän tarpeet tarkasti huomioiden.

EK:n esitykset

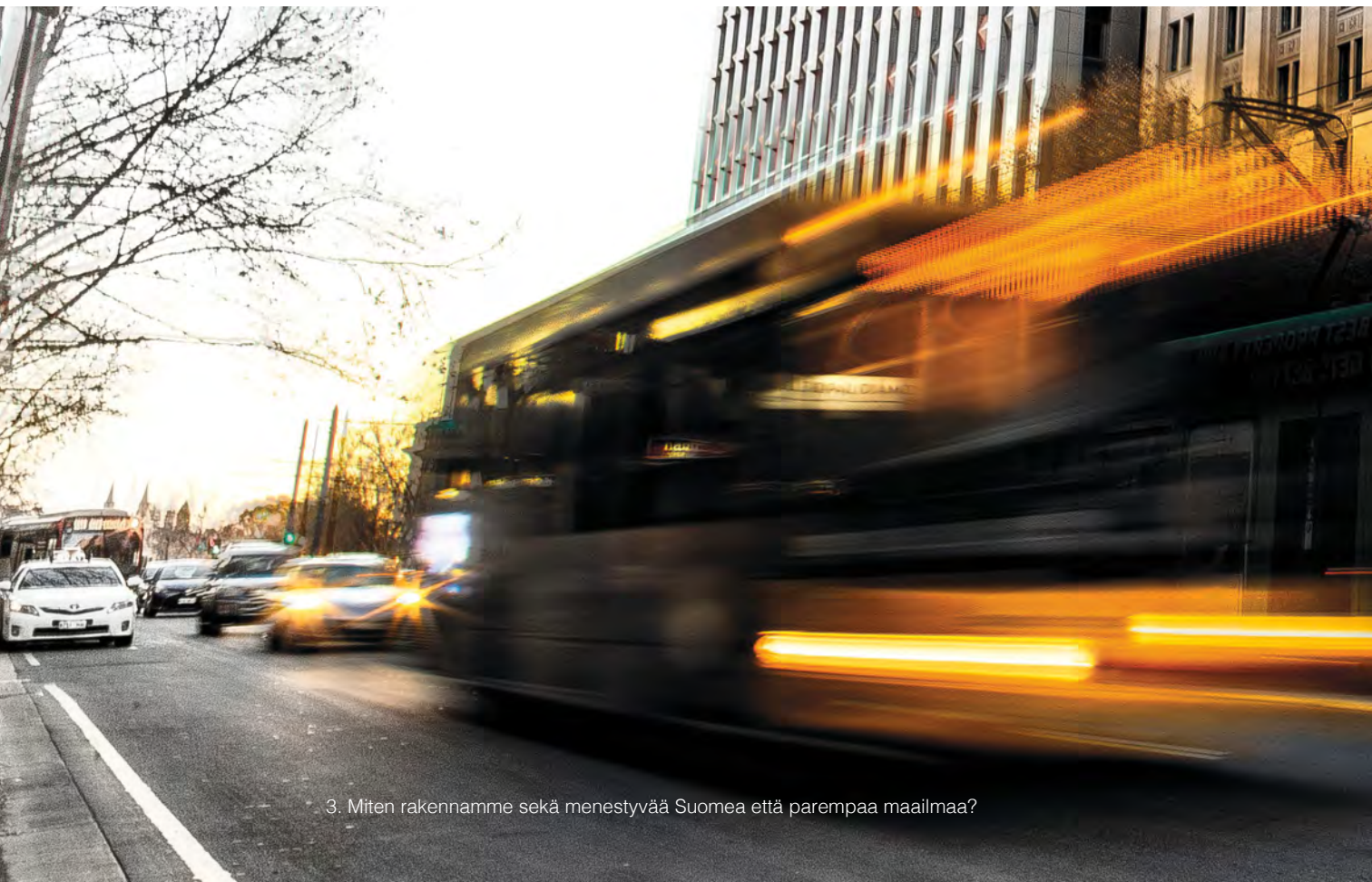
- Suomen sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta huolehditaan nopeasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä: turvallisuusviranomaisten toiminta resursoidaan riittävästi ja toimivaltuudet vastaavat tämän päivän toimintaympäristöä.
- Osana kansallisen kyberturvallisuusstrategian uudistamista strategian keskeiseksi tavoitteeksi määritellään kansainvälisesti kilpailukykyinen ja vahva kotimainen kyberteollisuus sekä omavaraisuus. Toiminnalle taataan tarvittava rahoitus.
- Lainsäädännössä laatua määrän sijaan – puretaan yrityksille hallinnollista taakkaa sekä kustannuksia aiheuttavia rakenteita turvallisuussäätelystä: uudistetaan turvallisuusselvityslaki, yrityslähestymiskiellon käyttöönotto, yritysten ja poliisin välisen tiedonvaihtomallin käyttöönotto, uuden teknologian hyödyntäminen rikostorjunnan tehostamiseksi.

3.9

Tehdään Euroopasta älykäs ja avoin

Eurooppa on jakaantuneempi kuin ennen, ja odotukset EU:n toimintaan kaivattavista parannuksista eroavat huomattavasti toisistaan. Tavarat, palvelut, pääoma ja data törmäävät edelleen esteisiin liikkuessaan sisämarkkinoilla. Protektionistiset rajoitukset eivät kuitenkaan ole yritysten eivätkä kuluttajien intresseissä. Koska unionin sisämarkkinat pikemminkin pienenevät Brexitin myötä, kasvua on haettava kauempaa. Kauppapolitiikan mahdollistamien uusien kasvun lähteiden merkitys EU:lle korostuu.

Suomen puheenjohtajuuskausi vuoden 2019 loppupuoliskolla tarjoaa meille merkittävän mahdollisuuden vaikuttaa EU:n suuntaan ja nostaa esille tärkeänä pitämiämme painotuksia. Suomen on syytä korostaa älykkään ja avoimen Euroopan merkitystä (Smart and Open Europe).

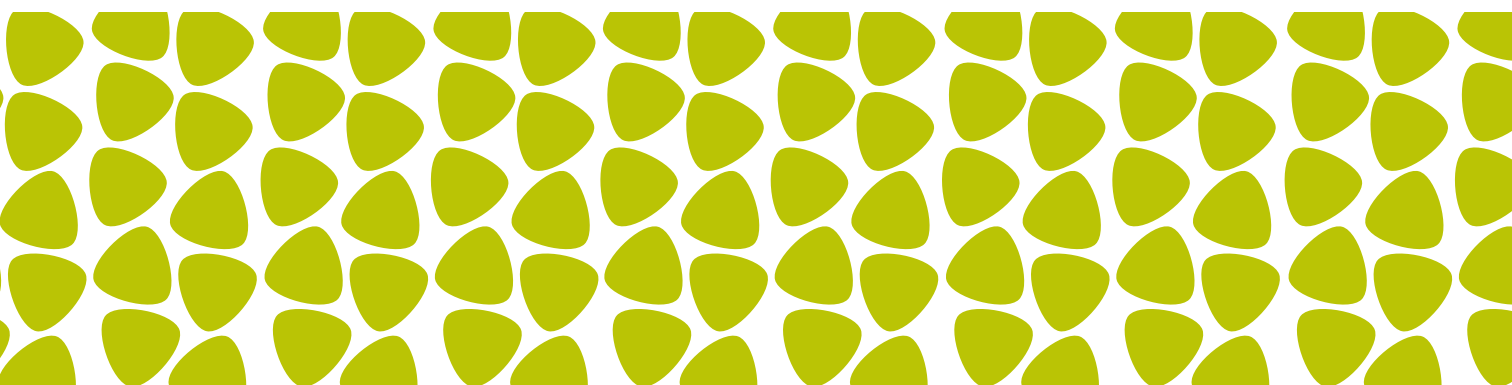

EK:n esitykset

- Suomi kehittää unionia aktiivisella ja ratkaisuhakuisella yhteistyöllä.
- Suomi puolustaa EU:n yhteistä arvopohjaa ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamista. Ne ovat myös pitkäaikaisen taloudellisen vaurauden perusta.
- Suomi toimii jatkossakin aktiivisesti sen eteen, että EU edistää johdonmukaisesti markkinoiden avaamista ja tasapuolisten kilpailuedellytysten vahvistamista EU:n sisämarkkinoilla ja globaaleilla markkinoilla.
- Suomi pyrkii kaikin tavoin turvaamaan EU:n toimintakykyä kauppapolitiikassa ja kauppasopimusverkoston rakentamisessa.
- Suomen tulee olla aktiivisena etsimässä EU-tason ratkaisuja maahanmuuttoon. Lisätään ulkorajojen valvonnan resursseja.

Terveiset hallitusohjelma- neuvottelijoille

Hallitusohjelma on hallituspuolueiden tärkein yhteinen toimintasuunnitelma, josta ilmenevät kootusti Suomen poliittisen lähitulevaisuuden suuntaviivat. Siksi sitä valmisteltaessa tulee olla käytettävissä hyvä tietopohja, ja sen on oltava mahdollisimman konkreettinen ja selkeä. Hallitusohjelman toimeenpanon tulee tapahtua jämäkästi. Toimintaympäristön muutoksiin on kuitenkin samalla reagoitava joustavasti.

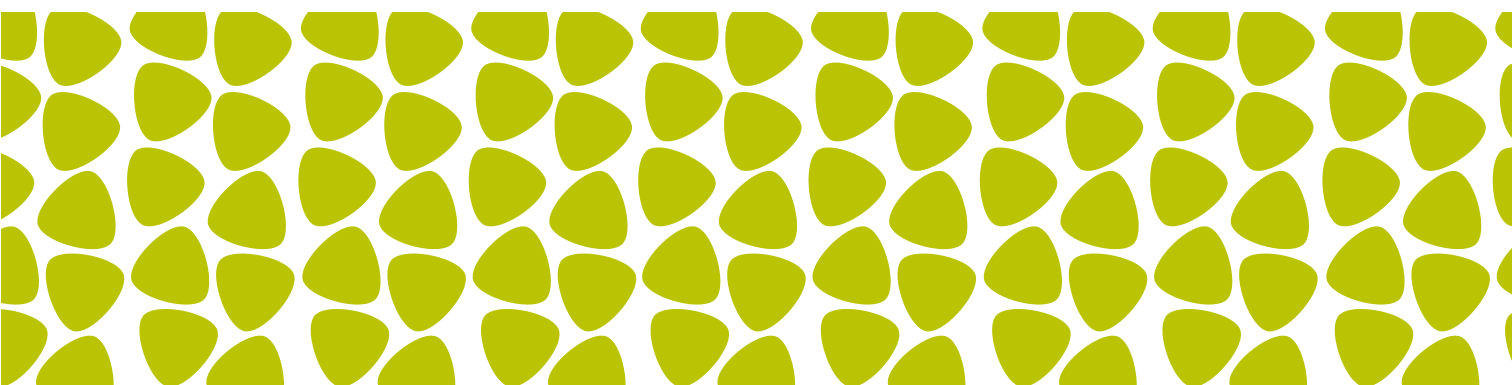
Suurten, vaikeiden muutosten läpivieminen vaatii erityistä osaamista muutostojohtamisessa. Pitää osata johtaa muutosta niin ajattelutavoissa kuin totutuissa toimintatavoissakin, samalla säilyttäen kokonaisvisio kirkkaana. Yhteisen vision pitää olla selkeä, ymmärrettävä ja innostava ja se tulee kommunikoida ymmärrettävästi, jotta kaikki osalliset kokevat tavoitteet omakseen. Muutoksen toteuttamiseen täytyy myös luoda kannusteita, henkilökohtaisia intressejä ja konkreettisia mitattavia tavoitteita.

Sote-uudistuksesta oppien tulee seuraavat isot uudistukset valmistella ja toteuttaa osissa. Isoissa uudistuksissa tulee voida tehdä kokeiluja ja pilotteja pyrittäessä parhaaseen mahdolliseen lopputulokseen. On tärkeää varmistaa, että perustuslaki sallii nämä kokeilut. Yli vaalikausien menevissä uudistuksissa on perusteltua hakea parlamentaarista hallituksen ja opposition yhteistyötä.

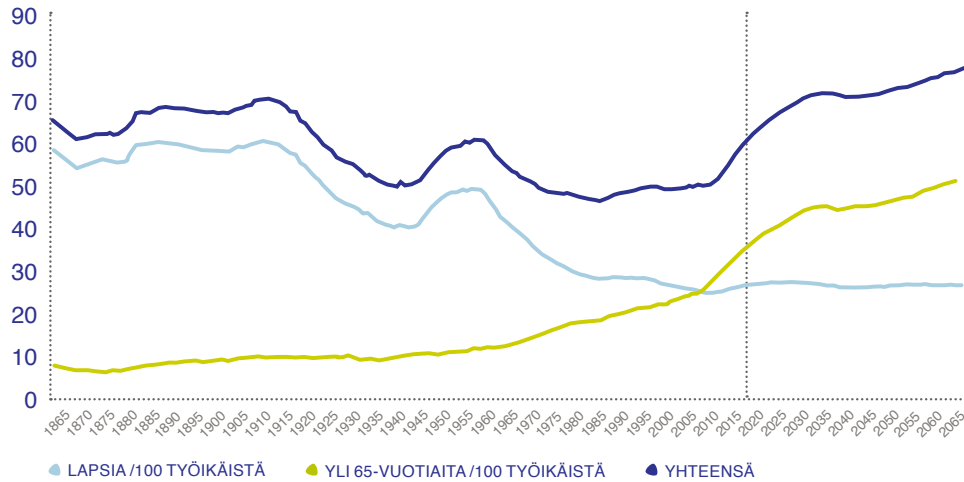
EK:n esitykset:

-
- Tavoitteena hallitusohjelman laadinnassa tulee olla, että hallitusohjelma on mahdollisimman konkreettinen ja sen tavoitteet määritellään seurannan ja vaikuttavuuden mittaamisen mahdollistamiseksi.
 - Kokeilujen toteuttamista tulee jatkaa ja niitä tulee lisätä.
 - Luodaan valmistelun tehostamiseksi menettelytapa kokeilujen perustuslainmukaisuuden ennakkolliseksi selvittämiseksi. Uudistusten vaikutuksia on seurattava, ja ryhdyttävä rohkeasti jatkokehitystoimiin, ellei tavoitteita ole saavutettu. Valmistelussa voidaan myös hyödyntää komiteoita nykyistä laajemmin.
 - Uusien instituutioiden luomista on syytä välttää. Hallinnon uudistumista ja uudistusten toimeenpanoa on ohjattava valtioneuvostotasoisesti ja ministeriöiden siiloutumiseen tulee puuttua.
 - Ministeriöiden ja ministereiden työnjaon tulee olla luonteva. Työnjaossa tulee huomioida myös asiakkuudet – esimerkiksi tiettyä toimialaa koskevia asioita ei tule jakaa usean eri ministeriön alaisuuteen.
 - Ylimpien virkamiesten tulossopimuksissa tulee olla keskeisenä kohtana hallitusohjelman edistäminen, ratkaisuvaihtoehtojen kehittäminen ja vaihtoehtojen vaikutusarviointi. Palkkauksesta merkittävän osan tulee riippua näissä tavoitteissa onnistumisesta.

Liitteet

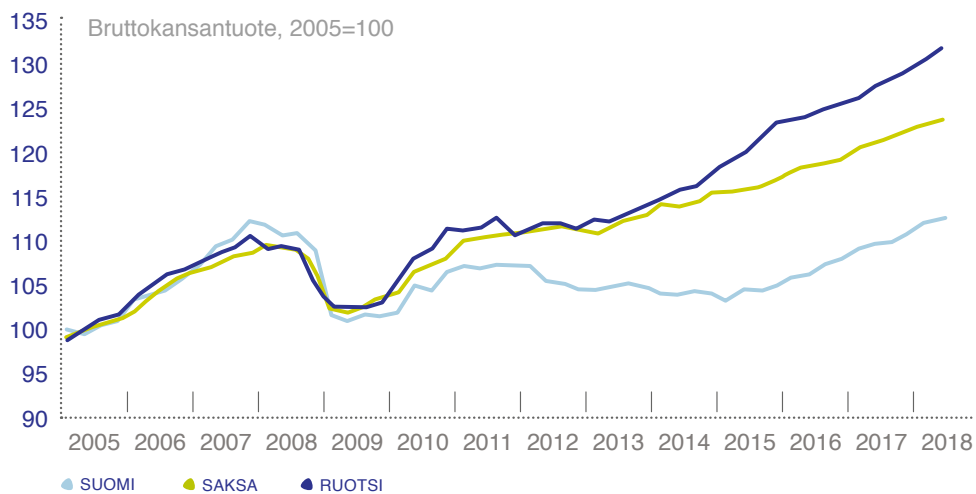

Suomen väestö ikääntyy nopeasti.
Suurin ikääntymisaalto vasta tulossa.

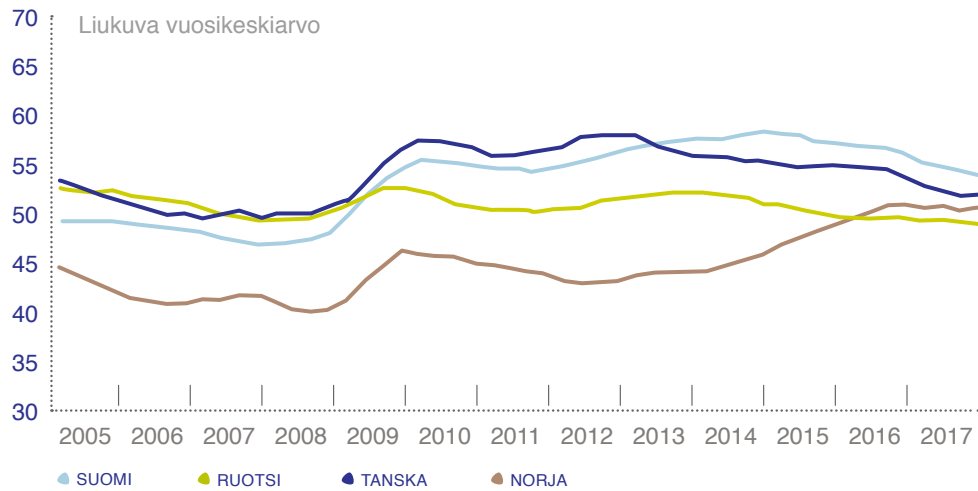
Lähde: Tilastokeskus, väestötilastot ja väestöennuste 2015.

Menetetyn vuosikymmenen jälkeen Suomen talous on vihdoinkin kasvussa.

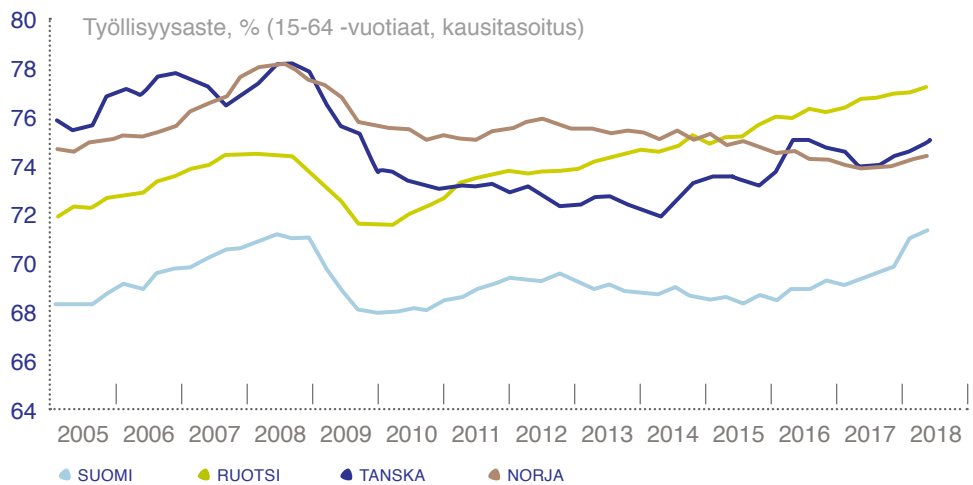

Lähde: Eurostat.

Suomen julkiset menot suhteessa BKT:hen ovat Pohjoismaiden korkeimmat.
Hyvinvointipalvelumme on rakennettu paremman työllisyysasteen ja talouskehityksen varaan.

Suomen työllisyysaste on noususta huolimatta selvästi Pohjoismaiden alhaisin.

Julkaisija

Elinkeinoelämän keskusliitto EK
PL 30 (Eteläranta 10)
00131 Helsinki
Puh. 09 420 20
ek@ek.fi | www.ek.fi
@Elinkeinoelama

Yhteyshenkilö

Taina Susiluoto
Puh. 050 331 9832
@tsusiluoto

Suunnittelu

Miltton

Marraskuu 2018